

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาแหล่งข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อความรู้และการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนมในจังหวัดเชียงใหม่ โดยได้เก็บข้อมูลในช่วงเดือน พฤศจิกายน ปี พ.ศ. 2542 – มกราคม ปี พ.ศ. 2543 โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในรูปของตารางประกอบการอธิบายดังนี้

ตอนที่ 1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม
ตอนที่ 2	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของฟาร์มโคนมและกิจการฟาร์มโคนม
ตอนที่ 3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมการรับสื่อของเกษตรกร
ตอนที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และการปฏิบัติ
ตอนที่ 5	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระคือ

1. เอกสารแผ่นพับ
2. หนังสือพิมพ์
3. นิตยสารการปศุสัตว์
4. วิทยู
5. โทรทัศน์
6. หอกระจายข่าว
7. เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์
8. หน่วยงานเอกชน
9. อาสาสมัคร
10. นักวิชาการ
11. เพื่อนบ้าน

กับความรู้และการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนม

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

1.เพศ

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้สัมภาษณ์เกษตรกรชายเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.4 ส่วนที่เหลือ 11.6 เป็นเพศหญิง โดยเกษตรกรเพศชายเป็นหัวหน้าครอบครัว และมีสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้ช่วยเลี้ยงโคนม และมีบางรายที่เพศหญิงเข้ามาดูแลฟาร์มด้วยตนเอง เนื่องจากเกษตรกรเพศชายเป็นผู้ปฏิบัติงานหลักในการเลี้ยงโคนม และมีผู้หญิงเข้ามาช่วยในการเลี้ยงโคนม เช่น ช่วยทำความสะอาดคอก ให้อาหาร และทำความสะอาดตัวโค ส่วนงานอื่น ๆ เช่นงานเกี่ยวหญ้า และส่งนม ผู้ชายจะเป็นผู้ปฏิบัติงานเองเพราะนับว่าเป็นงานที่ค่อนข้างจะหนักสำหรับเพศหญิง สัดส่วนเพศชายต่อเพศหญิงในทุกอำเภอใกล้เคียงกันคือประมาณ 9:1 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณทิพย์ (2542) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 97.2 เป็นเพศชาย และร้อยละ 2.8 เป็นเพศหญิง โดยอำเภอต้นกำแพงทั้งหมดที่ทำการศึกษาคือเป็นเพศชาย อำเภอสันทรายเป็นเพศชายร้อยละ 88.9 และเพศหญิง 11.1 ส่วนในอำเภอไชยปราการเกษตรกรร้อยละ 96.3 และร้อยละ 3.7 เป็นเพศหญิง เกษตรกรที่ทำการศึกษาคือเป็นหัวหน้าครอบครัว และมักจะมีภรรยาและบุตรเป็นผู้ช่วยเลี้ยงโคนม แต่ก็จะมีเกษตรกรบางรายที่เจ้าของฟาร์มเป็นเพศหญิงซึ่งดูแลฟาร์มด้วยตนเอง เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวคนอื่น ๆ ประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่การเลี้ยงโคนม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจำแนกตามเพศ

เพศ	อำเภอ					รวม
	แม่ริม	แม่แตง	ดอยสะเก็ด	สันป่าตอง	สารภี	
	N=16	N=10	N=14	N=11	N=18	N=69
ชาย	14(87.5)	9(90.0)	12(85.7)	10(90.9)	16(88.9)	61(88.4)
หญิง	2(12.5)	1(10.0)	2(14.3)	1(9.1)	2(11.1)	8(11.6)
รวม	16(100)	10(100)	14(100)	11(100)	18(100)	69(100)

2.อายุของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

จากผลการวิเคราะห์ พบว่าอายุเฉลี่ยของเกษตรกรทั้ง 5 อำเภอ คือ 44.15 ปี โดยอายุเฉลี่ยของเกษตรกรในอำเภอ สันป่าตองสูงกว่าอำเภออื่นเท่ากับ 45.90 ปี โดยอำเภอแม่แตงและสารภีมีอายุเฉลี่ยใกล้เคียงกันคือ 42.70 ปีและ 41.50 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีอายุ

ค่อนข้างสูง การใช้สื่อหรือให้ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมให้ได้ผลที่ดีควรต้องคำนึงถึงสื่อที่เหมาะสมกับเกษตรกรที่มีอายุสูงร่วมอยู่ด้วย

ตารางที่ 2 อายุของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

อายุ ปี	อำเภอ					
	แม่ริม N=16	แม่แตง N=10	ดอยสะเก็ด N=14	สันป่าตอง N=11	สารภี N=18	รวม N=69
21-30	1(6.30)	-	2(14.3)	-	9(16.7)	6(8.7)
31-40	2(12.5)	5(50.0)	3(21.4)	4(36.4)	6(33.3)	20(29.0)
41-50	6(37.5)	5(50.0)	7(50.0)	4(36.4)	6(33.3)	28(40.6)
51-60	7(43.8)	-	1(7.10)	3(24.3)	1(5.6)	12(17.4)
สูงกว่า 60	-	-	1(7.10)	-	2(11.1)	3(4.3)
รวม	16(100)	10(100)	14(100)	11(100)	18(100)	69(100)

อำเภอแม่ริม	อายุต่ำสุด 24 ปี อายุสูงสุด 60 ปี	อายุเฉลี่ย 47.87 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.49
อำเภอแม่แตง	อายุต่ำสุด 37 ปี อายุสูงสุด 49 ปี	อายุเฉลี่ย 42.70 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.49
อำเภอดอยสะเก็ด	อายุต่ำสุด 28 ปี อายุสูงสุด 62 ปี	อายุเฉลี่ย 43.00 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.53
อำเภอสันป่าตอง	อายุต่ำสุด 33 ปี อายุสูงสุด 58 ปี	อายุเฉลี่ย 45.90 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.70
อำเภอสารภี	อายุต่ำสุด 25 ปี อายุสูงสุด 70 ปี	อายุเฉลี่ย 41.50 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.09
รวม	อายุต่ำสุด 24 ปี อายุสูงสุด 70 ปี	อายุเฉลี่ย 44.15 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.98

3.ระดับการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าการศึกษาของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่จะมีการศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงร้อยละ 53.6 รองลงมามัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 18.8 และประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ร้อยละ 10.1 สูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีอยู่ร้อยละ 7.2 โดยจากข้อมูลที่ได้พบว่าไม่มีเกษตรกรคนใดที่ไม่ได้รับการศึกษา โดยแต่ละอำเภอพบว่ามีระดับการศึกษาของเกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 โดยอำเภอสันป่าตองมีจำนวนเกษตรกรที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุดคือร้อยละ 72.7 ส่วนในอำเภอ แม่ริม และ แม่แตงไม่มีเกษตรกรที่จบการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 6 เลย ดังนั้นการใช้สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการส่งเสริมการเลี้ยง โคนมต้องเหมาะสมกับผู้ที่มีการศึกษาค่ำ อาจเน้นข้อความที่เข้าใจง่าย และมีรูปภาพประกอบมาก ๆ ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจได้ง่ายขึ้นของเกษตรกร

ตารางที่ 3 ระดับการศึกษาของเกษตรกรที่เลี้ยงโคนม

ระดับการศึกษา	อำเภอ					
	แม่ริม N=16	แม่แตง N=10	คอยสะเกี N=14	สันป่าตอง N=11	สารภี N=18	รวม N=69
ป.4	9(56.3)	6(60.0)	7(50.0)	8(72.7)	7(38.9)	37(53.6)
ป.6	1(6.3)	1(10.0)	2(14.3)	-	3(16.7)	7(10.1)
ม.3	5(31.3)	2(20.0)	2(14.3)	1(9.1)	3(16.7)	13(18.8)
ม.6	1(6.3)	1(10.0)	1(7.1)	1(9.1)	3(16.7)	7(10.1)
สูงกว่า ม.6	-	-	2(14.3)	1(9.1)	2(11.1)	5(7.2)
รวม	16(100)	10(100)	14(100)	11(100)	18(100)	69(100)

4.ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมของเกษตรกร

จากผลการวิเคราะห์ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม พบว่าประสบการณ์เฉลี่ยของทั้ง 5 อำเภอ เท่ากับ 6.39 โดยประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมสูงสุดคือ 23 ปี ในอำเภอ สารภี ส่วนมากแล้วร้อยละ 62.2 (45 ราย) มีประสบการณ์อยู่ในช่วง 1-6 ปี อาจเนื่องมาจาก 5 อำเภอ เหล่านี้ เพิ่งมีการส่งเสริมให้เลี้ยงโคนมได้ไม่นานจึงยัง มีประสบการณ์ที่น้อยอยู่ ซึ่งในอำเภอแม่แตงร้อยละ 90 มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม 1-6 ปี ดังนั้นในการที่จะใช้สื่อส่งเสริมในการเลี้ยงโคนมต้องคำนึงถึงประสบการณ์ส่งเสริมการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรด้วย

ตารางที่ 4 ประสิทธิภาพในการเลี้ยงโคนมของเกษตรกร

ประสิทธิภาพ ในการเลี้ยง โคนม	อำเภอ					รวม
	แม่ริม	แม่แตง	ดอยสะเก็ด	สันป่าตอง	สารภี	
	N=16	N=10	N=14	N=11	N=18	N=69
1-6	11(68.8)	9(90.0)	8(57.1)	9(81.8)	8(44.4)	45(65.2)
7-12	5(31.3)	1(10.0)	5(35.7)	1(9.1)	5(27.8)	17(24.6)
13-18	-	-	1(7.10)	1(9.1)	4(22.2)	6(8.7)
มากกว่า 18	-	-	-	-	1(5.6)	1(1.4)
รวม	16(100)	10(100)	14(100)	11(100)	18(100)	69(100)

อำเภอแม่ริม	ประสิทธิภาพต่ำสุด	1 ปี	ประสิทธิภาพเฉลี่ย 5.13ปี
	ประสิทธิภาพสูงสุด	10 ปี	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.53
อำเภอแม่แตง	ประสิทธิภาพต่ำสุด	1 ปี	ประสิทธิภาพเฉลี่ย 3.50ปี
	ประสิทธิภาพสูงสุด	10 ปี	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.51
อำเภอดอยสะเก็ด	ประสิทธิภาพต่ำสุด	1 ปี	ประสิทธิภาพเฉลี่ย 7.35ปี
	ประสิทธิภาพสูงสุด	14 ปี	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.75
อำเภอสันป่าตอง	ประสิทธิภาพต่ำสุด	1 ปี	ประสิทธิภาพเฉลี่ย 5.09ปี
	ประสิทธิภาพสูงสุด	14 ปี	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.53
อำเภอสารภี	ประสิทธิภาพต่ำสุด	1 ปี	ประสิทธิภาพเฉลี่ย 9.17ปี
	ประสิทธิภาพสูงสุด	23 ปี	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.35
รวม	ประสิทธิภาพต่ำสุด	1 ปี	ประสิทธิภาพเฉลี่ย 6.39ปี
	ประสิทธิภาพสูงสุด	23 ปี	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.58

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของฟาร์มโคนมและกิจการฟาร์มโคนม

5. การเป็นสมาชิกสหกรณ์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

จากผลการศึกษาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม พบว่า ร้อยละ 81.92 เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ และมีเพียง ร้อยละ 18.08 ที่ไม่เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ใด เกษตรกรในอำเภอแม่แตงและดอยสะเก็ดเป็นสมาชิกสหกรณ์ทั้งหมด เกษตรกรส่วนใหญ่คิดว่าการเป็นสมาชิกสหกรณ์มีความมั่นคง และได้รับการช่วยเหลือจากสหกรณ์ในหลายด้าน เช่น ประกันรคาน้ำนมดิบ การซื้ออาหารชั้นในราคาถูก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพิ่มศักดิ์ (2542) พบว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มจากกลุ่มตัวอย่าง 155 ตัวอย่างในอำเภอสันกำแพง เป็นสมาชิกสหกรณ์ทั้งหมด โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 62.6 เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมเชียงใหม่ ส่วนเกษตรกรที่เหลือร้อยละ 37.4 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์โคนมบ้านป่าดิ่งห้วยหม้อ จำกัด

ตารางที่ 5 การเป็นสมาชิกสหกรณ์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

การเป็นสมาชิก สหกรณ์	อำเภอ					รวม
	แม่ริม	แม่แตง	ดอยสะเก็ด	สันป่าดอง	สารภี	
	N=16	N=10	N=14	N=11	N=18	N=69
ไม่สังกัดสหกรณ์ใด	31.3	-	-	9.1	50	18.08
สังกัดสหกรณ์	68.7	100	100	90.9	50	81.92
รวม	100	100	100	100	100	100

6. การมีแปลงหญ้าอาหารสัตว์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

จากผลการศึกษาการมีแปลงหญ้าอาหารสัตว์ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.6 ไม่มีแปลงหญ้าอาหารสัตว์เป็นของตนเองและเกษตรกรร้อยละ 46.4 มีแปลงหญ้าเป็นของตนเอง โดยที่อำเภอดอยสะเก็ดมีเกษตรกรที่มีแปลงหญ้าเป็นของตนเองมากที่สุดถึงร้อยละ 71.4 รองลงมาคือ อำเภอแม่แตง ร้อยละ 70.0 ในอำเภอสันป่าดองไม่มีแปลงหญ้าถึงร้อยละ 90.9 แต่เกษตรกรได้หาอาหารหญ้าอื่น ๆ มาให้โคกินแทนหญ้า อาจเนื่องจากในอำเภอสันป่าดองมีโรงงานซึ่งมีวัตถุดิบที่เหมาะสมในการเลี้ยงโค เช่นเปลือกข้าวโพด และมะเขือเทศเป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาการให้อาหาร คุณค่าของอาหาร และการให้นมในจังหวัดเชียงใหม่ของบุญเสริมและบุญล้อม (2529) ที่พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีแปลงหญ้าเป็นของตนเอง หรือมีแต่ไม่เพียงพอต่ออาศัย

การเก็บเกี่ยวจากภายนอก สมเกียรติ (2532) ได้ให้ทัศนะโดยสรุปเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “โดยทั่วไปหญ้าจะเป็นอาหารหลักสำหรับโคนม หญ้าธรรมชาติที่เห็นอยู่ทั่วไปมักจะมีคุณภาพ และผลผลิตตกต่ำทำให้แม่โคได้รับธาตุอาหารไม่เพียงพอ เกษตรกรจึงจำเป็นต้องให้อาหารข้นเสริมจำนวนมากเป็นเหตุให้ต้นทุนการผลิตน้ำนมของเกษตรกรสูงขึ้น หากแม่โคได้รับหญ้าคุณภาพดี อย่างเพียงพอก็จะช่วยให้เกษตรกรสามารถลดการให้อาหารข้นลงได้ เกษตรกรก็จะมีกำไรเพิ่มขึ้นอย่างทันตาเห็น”

ตารางที่ 6 การมีแปลงหญ้าอาหารสัตว์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

การมีแปลง	อำเภอ					
	แม่ริม	แม่แตง	ดอยสะเก็ด	สันป่าตอง	สารภี	รวม
หญ้าเป็นของตนเอง	N=16	N=10	N=14	N=11	N=18	N=69
ไม่มี	43.8	30.0	28.6	90.9	72.2	53.6
มี	56.3	70.0	71.4	9.1	27.8	46.4
รวม	100	100	100	100	100	100

7.จำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงโคนมของเกษตรกร

จากการที่ได้สัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ส่วนใหญ่แล้วพบว่าเกษตรกรจะใช้แรงงานในครอบครัว โดยไม่มีการจ้างแรงงาน จำนวนแรงงานส่วนใหญ่ที่ใช้คือ 2 คน โดยจะเป็นเจ้าของฟาร์มและคู่สมรส จะช่วยกันทำงานในฟาร์ม ส่วนในฟาร์มที่มีจำนวนแรงงานมากกว่า 3 คนนั้นส่วนมากเป็นฟาร์มขนาดกลาง (10-20 ตัว) ถึงขนาดใหญ่ (มากกว่า 20 ตัวขึ้นไป) ซึ่งต้องมีการดูแลเอาใจใส่มาก และในอำเภอแม่แตงมีการใช้จำนวนแรงงานสูงสุด ถึง 10 คนในการเลี้ยงโคนม ทั้งนี้แรงงานที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมนั้นจะมีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจนอย่างเช่นการเกี่ยวหญ้าหรือหาอาหารหยาบจะเป็นของฝ่ายชายซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นงานที่ค่อนข้างจะหนักสำหรับเกษตรกรเพศหญิง ส่วนการล้างคอกและรีดนมจะเป็นหน้าที่ของเพศหญิง ซึ่งอาจเป็นงานที่ค่อนข้างละเอียดอ่อนและต้องใช้ความรอบคอบมาก

ตารางที่ 7 จำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงโคนมของเกษตรกร

จำนวน แรงงาน (คน)	อำเภอ					รวม N=69
	แม่ริม N=16	แม่แตง N=10	ดอยสะเก็ด N=14	สันป่าตอง N=11	สารภี N=18	
1	1(6.3)	2(20.0)	2(14.3)	-	2(11.1)	7(10.1)
2	13(81.3)	5(50.0)	6(42.9)	9(81.8)	10(55.6)	43(62.3)
3	1(6.3)	1(10.0)	2(14.3)	1(9.1)	2(11.1)	7(10.1)
4คนขึ้นไป	1(6.3)	2(20.0)	4(28.6)	1(9.1)	4(22.2)	12(17.4)
รวม	16(100)	10(100)	14(100)	11(100)	18(100)	69(100)

อำเภอแม่ริม	จำนวนแรงงานต่ำสุด	1 คน	จำนวนแรงงานเฉลี่ย	2.13 คน
	จำนวนแรงงานสูงสุด	4 คน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	6.19
อำเภอแม่แตง	จำนวนแรงงานต่ำสุด	1 คน	จำนวนแรงงานเฉลี่ย	2.30 คน
	จำนวนแรงงานสูงสุด	4 คน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.06
อำเภอดอยสะเก็ด	จำนวนแรงงานต่ำสุด	1 คน	จำนวนแรงงานเฉลี่ย	3.14 คน
	จำนวนแรงงานสูงสุด	10 คน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.38
อำเภอสันป่าตอง	จำนวนแรงงานต่ำสุด	2 คน	จำนวนแรงงานเฉลี่ย	2.27 คน
	จำนวนแรงงานสูงสุด	4 คน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.65
อำเภอสารภี	จำนวนแรงงานต่ำสุด	1 คน	จำนวนแรงงานเฉลี่ย	2.50 คน
	จำนวนแรงงานสูงสุด	5 คน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.09
รวม	จำนวนแรงงานต่ำสุด	1 คน	จำนวนแรงงานเฉลี่ย	2.47 คน
	จำนวนแรงงานสูงสุด	10 คน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.35

8.จำนวนโคนมทั้งหมด

จากการศึกษาเกษตรกรที่เลี้ยงโคนมพบว่า จำนวนโคนมเฉลี่ย 15.84 ตัว ส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.0 (29 ราย) ที่มีจำนวนโคนม 1-10 ตัว (ฟาร์มขนาดเล็ก) จีระชัยและคณะ (2533) ได้ศึกษา เรื่อง การสำรวจการเลี้ยงดูและการจัดการฟาร์ม โคนมในประเทศไทย พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ส่วนใหญ่ เป็นเกษตรกรรายย่อยที่มีจำนวนโคระหว่าง 1-10 ตัว รองลงมาคือร้อยละ 40.6 (28 ราย) ที่มีจำนวนโคนม 11-20 ตัว (ฟาร์มขนาดกลาง) และ ร้อยละ 17.4 มีจำนวนโคนม มากกว่า 20 ตัว

(ฟาร์มขนาดใหญ่) จำนวนโคนมสูงสุดคือ 90 ตัว อยู่ในอำเภอสันป่าตอง ซึ่งในอำเภอสันป่าตองมีฟาร์มขนาดใหญ่อยู่ร้อยละ 18.2 และในอำเภอสาร์ภีมีฟาร์มขนาดใหญ่อยู่มากถึง ร้อยละ 33.3 รองลงมาคืออำเภอดอยสะเก็ด ร้อยละ 21.4 ส่วนในอำเภอแม่ริมมีฟาร์มขนาดเล็กทั้งหมด อาจเนื่องมาจากในอำเภอแม่ริมมีจำนวนแรงงานน้อยคือ 1-2 คนส่วนมากใช้แรงงานในครอบครัว และมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมมาได้ไม่นาน จึงยังไม่อยากที่จะขยายขนาดของฟาร์มให้ใหญ่ขึ้น

ตารางที่ 8 จำนวน โคนมทั้งหมด

จำนวน โคนม ทั้งหมด	อำเภอ					รวม
	แม่ริม	แม่แตง	ดอยสะเก็ด	สันป่าตอง	สารภี	
	N=16	N=10	N=14	N=11	N=18	N=69
1-10	16(100)	3(30.0)	4(23.6)	2(18.2)	4(22.2)	29(42.0)
11-20	-	6(60.0)	7(50.0)	7(63.6)	8(44.4)	28(40.6)
มากกว่า 20	-	1(10.0)	3(21.4)	2(18.2)	6(33.3)	12(17.4)
รวม	16(100)	10(100)	14(100)	11(100)	18(100)	69(100)

อำเภอแม่ริม	จำนวน โคนมต่ำสุด	4 ตัว	จำนวน โคนมเฉลี่ย	7.31 ตัว
	จำนวน โคนมสูงสุด	9 ตัว	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.58
อำเภอแม่แตง	จำนวน โคนมต่ำสุด	4 ตัว	จำนวน โคนมเฉลี่ย	13.60 ตัว
	จำนวน โคนมสูงสุด	23 ตัว	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	5.42
อำเภอดอยสะเก็ด	จำนวน โคนมต่ำสุด	6 ตัว	จำนวน โคนมเฉลี่ย	17.93 ตัว
	จำนวน โคนมสูงสุด	63 ตัว	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	14.36
อำเภอสันป่าตอง	จำนวน โคนมต่ำสุด	6 ตัว	จำนวน โคนมเฉลี่ย	21.27 ตัว
	จำนวน โคนมสูงสุด	90 ตัว	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	23.90
อำเภอสาร์ภี	จำนวน โคนมต่ำสุด	3 ตัว	จำนวน โคนมเฉลี่ย	19.72 ตัว
	จำนวน โคนมสูงสุด	60 ตัว	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	12.65
รวม	จำนวน โคนมต่ำสุด	3 ตัว	จำนวน โคนมเฉลี่ย	15.84 ตัว
	จำนวน โคนมสูงสุด	90 ตัว	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	13.98

9.จำนวนโครีดนม

จากผลการวิเคราะห์จำนวนโครีดนม พบว่าจำนวนโคนมเฉลี่ยของทั้ง 5 อำเภอ เท่ากับ 6.39 ตัว โดยแต่ละอำเภอที่มีจำนวนโครีดนมเฉลี่ยใกล้เคียงกันคือ 9.2 ตัว 8.6 ตัว 6.5 ตัว และ 6.3 ตัว ใน อำเภอสารภี สันป่าตอง คอยสะเกิด และแม่แตง ตามลำดับ และจำนวนโครีดนมเฉลี่ยต่ำสุด 3.8 ในอำเภอแม่วิม ถึงแม้จำนวนโคนมทั้งหมดจะมีจำนวนมากแต่จำนวนโครีดนมเฉลี่ยแล้วใกล้เคียงกันเนื่องจากจำนวนโคที่เลี้ยงในฟาร์มจำนวนมากเป็นโคสาวซึ่งเกษตรกรเลี้ยงไว้ทดแทน โดยที่ยังไม่สามารถให้นมได้

ตารางที่ 9 จำนวนโครีดนม

จำนวนโครีดนม	อำเภอ					
	แม่วิม N=16	แม่แตง N=10	คอยสะเกิด N=14	สันป่าตอง N=11	สารภี N=18	รวม N=69
1-10	16(100)	10(100)	14(100)	9(81.8)	14(77.8)	63(91.9)
11-20	-	-	-	1(9.1)	3(16.7)	4(5.8)
มากกว่า 20	-	-	-	1(9.1)	1(5.6)	2(2.9)
รวม	16(100)	10(100)	14(100)	11(100)	18(100)	69(100)

อำเภอแม่วิม	จำนวนโครีดนมต่ำสุด	2 ตัว	จำนวนโครีดนมเฉลี่ย	3.87 ตัว
	จำนวนโครีดนมสูงสุด	7 ตัว	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.46
อำเภอแม่แตง	จำนวนโครีดนมต่ำสุด	4 ตัว	จำนวนโครีดนมเฉลี่ย	6.30 ตัว
	จำนวนโครีดนมสูงสุด	10 ตัว	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.89
อำเภอคอยสะเกิด	จำนวนโครีดนมต่ำสุด	2 ตัว	จำนวนโครีดนมเฉลี่ย	6.57 ตัว
	จำนวนโครีดนมสูงสุด	10 ตัว	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.31
อำเภอสันป่าตอง	จำนวนโครีดนมต่ำสุด	3 ตัว	จำนวนโครีดนมเฉลี่ย	8.64 ตัว
	จำนวนโครีดนมสูงสุด	25 ตัว	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	7.00
อำเภอสารภี	จำนวนโครีดนมต่ำสุด	3 ตัว	จำนวนโครีดนมเฉลี่ย	9.22 ตัว
	จำนวนโครีดนมสูงสุด	30 ตัว	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	6.44
รวม	จำนวนโครีดนมต่ำสุด	2 ตัว	จำนวนโครีดนมเฉลี่ย	6.39 ตัว
	จำนวนโครีดนมสูงสุด	30 ตัว	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	4.87

10. ปริมาณน้ำนมเฉลี่ย

จากการสอบถามเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ปริมาณน้ำนมเฉลี่ยของทั้ง 5 อำเภอเท่ากับ 10.40 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ปริมาณน้ำนมเฉลี่ยในอำเภอแม่ริมสูงสุดคือ 11.26 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน รองลงมาคือ 11.22 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ในอำเภอสันป่าตอง 10.47 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ในอำเภอแม่แตง 10.34 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ในอำเภอดอยสะเก็ด 9.22 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ในอำเภอสารภี จะเห็นได้ว่าปริมาณน้ำนมเฉลี่ยในแต่ละอำเภอ ไม่มีความแตกต่างกันมาก

ตารางที่ 10 ปริมาณน้ำนมเฉลี่ย

น้ำนมเฉลี่ย (กก/วัน)	อำเภอ					
	แม่ริม N=16	แม่แตง N=10	ดอยสะเก็ด N=14	สันป่าตอง N=11	สารภี N=18	รวม N=69
น้อยกว่า 10	2(12.5)	4(40.0)	9(64.3)	3(27.3)	13(72.2)	31(44.9)
10.0-13.5	10(25.0)	6(60.0)	3(21.4)	6(54.5)	3(16.7)	28(40.6)
มากกว่า 13.5	4(25.0)	-	2(14.3)	2(18.2)	2(11.1)	10(14.5)
รวม	16(100)	10(100)	14(100)	11(100)	18(100)	69(100)

อำเภอแม่ริม	ปริมาณน้ำนมต่ำสุด 5 กก. ปริมาณน้ำนมเฉลี่ย 11.27 กก..	ปริมาณน้ำนมสูงสุด 16.67 กก ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.09
อำเภอแม่แตง	ปริมาณน้ำนมต่ำสุด 7.50 กก. ปริมาณน้ำนมเฉลี่ย 10.47 กก..	ปริมาณน้ำนมสูงสุด 13.33 กก ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.09
อำเภอดอยสะเก็ด	ปริมาณน้ำนมต่ำสุด 6.67 กก. ปริมาณน้ำนมเฉลี่ย 10.34 กก..	ปริมาณน้ำนมสูงสุด 18.13 กก ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.25
อำเภอสันป่าตอง	ปริมาณน้ำนมต่ำสุด 6 กก. ปริมาณน้ำนมเฉลี่ย 11.22 กก..	ปริมาณน้ำนมสูงสุด 15.00 กก ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.49
อำเภอสารภี	ปริมาณน้ำนมต่ำสุด 5.75 กก. ปริมาณน้ำนมเฉลี่ย 3.14 กก..	ปริมาณน้ำนมสูงสุด 15.00 กก ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.57
รวม	ปริมาณน้ำนมต่ำสุด 5 กก. ปริมาณน้ำนมเฉลี่ย 10.40 กก..	ปริมาณน้ำนมสูงสุด 18.13 กก ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.82

11. รายได้เฉลี่ยจากการเลี้ยงโคนม

จากการวิเคราะห์รายได้จากการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรพบว่ารายได้เฉลี่ยของทุกอำเภอเท่ากับ 10,786.29 บาทต่อเดือน โดยอำเภอสารภีมีรายได้สูงสุดคือ 15,613.28 บาทต่อเดือน เกษตรกรร้อยละ 53.6 (37 คน) มีรายได้จากการเลี้ยงโคนม 5,001-15,000 บาทต่อเดือน รองลงมา ร้อยละ 27.5 (19 คน) มีรายได้จากการเลี้ยงโคนมน้อยกว่า 5,001 บาทต่อเดือน เกษตรกรมีรายได้จากการเลี้ยงโคนมสูงสุด 42,890 บาทต่อเดือน และต่ำสุด 1,300 บาทต่อเดือน

ตารางที่ 11 รายได้เฉลี่ยจากการเลี้ยงโคนม

รายได้เฉลี่ย บาท/เดือน	อำเภอ					รวม N=69
	แม่ริม N=16	แม่แตง N=10	ดอยสะเก็ด N=14	สันป่าตอง N=11	สารภี N=18	
น้อยกว่า 5,001	6(37.5)	3(30.0)	4(28.6)	3(27.3)	3(16.7)	19(27.5)
5,001-15,000	10(62.5)	6(60.0)	8(57.1)	5(45.5)	8(44.4)	37(53.6)
15,001-30,000	-	1(10.0)	2(14.3)	2(18.2)	5(27.8)	10(14.5)
มากกว่าเท่ากับ 30,001	-	-	-	1(9.1)	2(11.1)	3(4.3)
รวม	16(100)	10(100)	14(100)	11(100)	18(100)	69(100)

อำเภอแม่ริม	รายได้ต่ำสุด	1,500 บาท	รายได้เฉลี่ย	7,293.75 บาท
	รายได้สูงสุด	14,450 บาท	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	3850.89
อำเภอแม่แตง	รายได้ต่ำสุด	1,300 บาท	รายได้เฉลี่ย	8,046 บาท
	รายได้สูงสุด	17,700 บาท	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	5491.22
อำเภอดอยสะเก็ด	รายได้ต่ำสุด	1,395 บาท	รายได้เฉลี่ย	8,328.43 บาท
	รายได้สูงสุด	19,964 บาท	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	5601.93
อำเภอสันป่าตอง	รายได้ต่ำสุด	2,940 บาท	รายได้เฉลี่ย	13,587 บาท
	รายได้สูงสุด	45,500 บาท	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	12559.91
อำเภอสารภี	รายได้ต่ำสุด	2,100 บาท	รายได้เฉลี่ย	15,613.28 บาท
	รายได้สูงสุด	42,890 บาท	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	11086.94
รวม	รายได้ต่ำสุด	1,300 บาท	รายได้เฉลี่ย	10,786.29 บาท
	รายได้สูงสุด	42,890 บาท	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	8935.60

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการรับสื่อของเกษตรกร

12.การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมในรอบ 3 เดือน

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรส่วนใหญ่จะได้รับข่าวสาร ซึ่งในหนังสือพิมพ์สูงถึงร้อยละ 72.2 รองลงมาคือสื่อโทรทัศน์ ร้อยละ 68.1 และเอกสารแผ่นพับร้อยละ 53.6 ซึ่งใกล้เคียงกับนิตยสารปศุสัตว์ ร้อยละ 52.2 ส่วนหอกระจายข่าวพบว่าไม่ค่อยมีการประกาศข่าวเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม ส่วนมากจะประกาศข่าวเกี่ยวกับด้านอื่น ๆ เช่น ด้านสาธารณสุข โรคติดต่อ การนัดหมายประชุมลูกบ้าน หรือประชุมต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งมีอัตราค่าที่สูงสุดคือร้อยละ 40.6 เท่านั้น ซึ่งต่ำกว่าทุกสื่อที่กล่าวมาแล้ว และในอำเภอแม่แตงไม่มีผู้ที่ได้รับข่าวสารการเลี้ยงโคนมจากหอกระจายข่าวเลย ดังนั้นการให้ความรู้เรื่องโคนมแก่เกษตรกรควรคำนึงถึงหอกระจายข่าวด้วยเนื่องจากเป็นสื่อที่ค่อนข้างจะใกล้ชิดกับประชาชนอย่างหนึ่งทีเดียวเพราะมีการเปิดทุกวัน เพื่อแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบและเปิดกระจายเสียงในช่วงเวลาเช้า ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ออกไปทำงาน และจากการสอบถามเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่บอกว่าเวลาทำงานริตนมก็จะได้ฟังประกาศต่าง ๆ จากหอกระจายข่าวไปด้วย ซึ่งการให้ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมน่าจะผ่านหอกระจายข่าวนี้เพราะเกษตรกรสามารถรับรู้ได้พร้อมกันเป็นจำนวนมาก จึงน่าจะเป็นการให้ความรู้ที่เหมาะสมแก่เกษตรกรอีกทางเลือกหนึ่งด้วย จากงานวิจัยของวิริยะ (2535) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เสนอว่าควรจะมีการให้ความรู้ทางเกษตรที่เหมาะสมผ่านสื่อเสียงตามสาย(หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน)บ่อยครั้ง โดยเนื้อหาทางเกษตรที่ต้องการได้แก่เรื่องการตลาดทางการเกษตร การกำจัดศัตรูพืช-โรคพืชปุย ส่วนเนื้อหาอื่นที่สนใจรองลงมา คือ เรื่องสุขภาพอนามัย โดยทั่วไปสภาพการดำเนินการเสียงตามสาย ระหว่างเขตเกษตรหนาแน่นกับเขตเกษตรไม่หนาแน่น จะไม่แตกต่างกัน แต่พฤติกรรมการรับฟังเสียงตามสายของเกษตรกรแตกต่างกันบ้าง โดยเกษตรกรจากเขตหนาแน่นมีพฤติกรรมการรับฟังในด้าน “ฟังได้อย่างชัดเจน” “ฟังอย่างตั้งใจ” “ความเข้าใจเรื่องที่ฟัง” “มีทัศนคติที่ดีต่อการกระจายเสียง” “ได้รับความรู้มากและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้มาก” ที่มากกว่า

ตารางที่ 12 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมในรอบ 3 เดือน

การเลี้ยงโคนม		อำเภอ											
		แม่มริ		แม่แดง		คอยตะเก็ด		สันป่าตอง		สารภี		รวม	
		จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เอกสารแผ่นพับ	ไม่ได้รับ	8	50	4	40	4	28.6	6	54.5	10	55.6	32	46.4
	ได้รับ	8	50	6	60.0	10	71.4	5	45.5	8	44.4	37	53.6
หนังสือพิมพ์	ไม่ได้รับ	6	37.5	8	80.0	4	28.6	2	18.2	5	27.8	25	36.2
	ได้รับ	10	62.5	2	20.0	10	71.4	9	81.8	13	72.2	44	72.2
นิตสารปศุสัตว์	ไม่ได้รับ	6	37.5	3	30.0	6	42.9	8	72.7	10	55.6	33	47.8
	ได้รับ	10	62.5	7	70.0	8	57.1	3	27.3	8	44.4	36	52.2
วิทยุ	ไม่ได้รับ	11	68.8	7	70.0	3	21.4	1	9.1	3	16.7	25	36.2
	ได้รับ	5	31.3	3	30.0	11	78.6	10	90.9	15	83.3	44	63.8
โทรทัศน์	ไม่ได้รับ	12	75.0	4	40.0	2	14.3	2	18.2	2	11.1	22	31.8
	ได้รับ	4	25.0	6	60.0	12	85.7	9	81.8	16	88.9	47	68.1
หอกระจายข่าว	ไม่ได้รับ	13	81.3	10	100	3	21.4	6	54.5	9	50.0	41	59.4
	ได้รับ	3	18.8	-	-	11	78.6	5	45.5	9	50.0	28	40.6

13. พฤติกรรมการฟังวิทยุของเกษตรกร

จากผลการวิเคราะห์การได้รับสื่อวิทยุของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรร้อยละ 14.5 ที่ไม่ได้รับฟังวิทยุเลยในรอบ 1 เดือน เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 65.3 ได้รับสื่อวิทยุ 21-30 ครั้งต่อเดือน ในอำเภอแม่แตงมีผู้ที่ไม่ได้รับฟังวิทยุมากถึงร้อยละ 30.0 ซึ่งสูงกว่าทุกอำเภอ และอำเภอสารภีได้รับสื่อวิทยุ 21-30 ครั้งต่อเดือนสูงถึงร้อยละ 83.3 ซึ่งมากกว่าทุกอำเภอ รองลงมาคืออำเภอแม่ริม ร้อยละ 62.5 และอีกสามอำเภอมีความใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 13 พฤติกรรมการฟังวิทยุของเกษตรกร

การฟังวิทยุ (ครั้ง/เดือน)	อำเภอ					
	แม่ริม N=16	แม่แตง N=10	ดอยสะเก็ด N=14	สันป่าตอง N=11	สารภี N=18	รวม N=69
ไม่ฟัง	3(18.75)	3(30.0)	2(14.3)	1(9.1)	1(5.6)	10(14.5)
1-10	2(12.50)	2(20.0)	3(21.4)	3(27.3)	2(11.1)	12(17.4)
11-20	1(6.25)	-	1(7.1)	-	-	2(2.8)
21-30	10(62.5)	5(50.0)	8(57.2)	7(36.6)	15(83.3)	45(65.3)
รวม	16(100)	10(100)	14(100)	11(100)	18(100)	69(100)

อำเภอแม่ริม	จำนวนเฉลี่ย 19.8 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.80
อำเภอแม่แตง	จำนวนเฉลี่ย 14.7 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 13.60
อำเภอดอยสะเก็ด	จำนวนเฉลี่ย 15.6 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 17.53
อำเภอสันป่าตอง	จำนวนเฉลี่ย 21.4 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 15.62
อำเภอสารภี	จำนวนเฉลี่ย 22.4 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 15.74
รวม	จำนวนเฉลี่ย 19.4 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.52

14. พฤติกรรมการรับฟังข่าวของเกษตรกร

จากตารางที่ 14 แสดงรายการวิทยุต่าง ๆ ที่เกษตรกรนิยมฟัง พบว่าเกษตรกรนิยม ฟังข่าว เกษตรร้อยละ 53.6 ส่วนเกษตรกรที่นิยมฟังข่าวทั่วไปสูงถึงร้อยละ 65.2 รายการเพลงร้อยละ 21.7 ข่าวท้องถิ่นร้อยละ 13.0 และสารคดีร้อยละ 4.3 ในอำเภอสันป่าตองมีเกษตรกรนิยมฟังข่าว

เกษตรกรสูงมากที่สุดร้อยละ 81.8 โดยเกษตรกรเห็นว่ามีความสำคัญกับการประกอบอาชีพโคนม และเป็นสื่อที่สามารถรับฟังได้ง่าย ในขณะที่ทำงานไม่ต้องเสียเวลายานั่งอ่าน หรือนั่งดู สามารถฟังไปทำงานไปด้วยได้ จึงนิยมเปิดวิทยุในขณะที่ทำงานเพราะนอกจากได้ฟังข่าวสารแล้ว ทำให้ได้รับความสะดวกอีกด้วย

ตารางที่ 14 พฤติกรรมการรับฟังข่าวของเกษตรกร

การฟังข่าว	อำเภอ					รวม
	แม่ริม	แม่แตง	ดอยสะเก็ด	สันป่าตอง	สารภี	
จากวิทยุ	N=16	N=10	N=14	N=11	N=18	N=69
ฟังข่าวทั่วไป	11(68.0)	4(40.0)	10(71.4)	8(72.7)	12(66.7)	45(65.2)
ฟังข่าวเกษตร	12(75.0)	6(60.0)	2(14.3)	9(81.8)	8(44.4)	37(53.6)
รายการเพลง	3(18.8)	1(10.0)	4(28.6)	-	7(36.9)	15(21.7)
ข่าวท้องถิ่น	3(18.8)	-	1(7.1)	-	5(27.8)	9(13.0)
สารคดี	1(6.3)	2(20.0)	-	-	-	3(4.3)

15. พฤติกรรมรับสื่อโทรทัศน์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

จากตารางที่ 15 แสดงรายการต่าง ๆ ที่เกษตรกรนิยมชม พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 94.2 ได้รับสื่อโทรทัศน์ 21-30 ครั้งในรอบ 1 เดือน ในอำเภอสันป่าตองเกษตรกรทั้งหมด(ร้อยละ 100)ได้รับสื่อโทรทัศน์ 21-30 ครั้งในรอบ 1 เดือน การได้รับสื่อโทรทัศน์นั้นมีความใกล้เคียงกันในทุกอำเภอ ซึ่งแสดงว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะได้รับสื่อโทรทัศน์เป็นประจำเกือบทุกวัน

ตารางที่ 15 พฤติกรรมรับสื่อโทรทัศน์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

การชมโทรทัศน์	อำเภอ					รวม N=69
	แม่ริม N=16	แม่แตง N=10	ดอยสะเก็ด N=14	สันป่าตอง N=11	สารภี N=18	
ได้ชมโทรทัศน์	16(100)	10(100)	14(100)	11(100)	18(100)	69(100)
ข่าวทั่วไป	16(100)	6(60.0)	13(92.9)	10(90.9)	16(88.9)	61(88.4)
ข่าวเกษตร	14(87.5)	8(80.0)	6(42.9)	9(81.8)	9(50.0)	56(66.7)
ละคร	1(6.3)	2(20.0)	2(14.3)	3(27.3)	5(27.8)	13(18.8)
เพลง	1(6.3)	1(10.0)	-	-	4(22.2)	6(8.7)
เกมโชว์	-	1(10.0)	1(7.1)	-	1(5.6)	3(4.3)
กีฬา	-	-	2(14.3)	-	-	2(2.9)

16.จำนวนครั้งของการดูโทรทัศน์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

จากผลการวิเคราะห์การได้รับสื่อโทรทัศน์พบว่าเกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100 ได้รับสื่อโทรทัศน์ เกษตรกรร้อยละ 88.4 รับชมข่าวทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชนิกาณ์และ อังสนา (2536) พบว่ารายการโทรทัศน์ที่ประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ชอบมากที่สุดนั้นคือรายการข่าว และเกษตรกรร้อยละ 66.7 ที่นิยมชมรายการเกี่ยวกับข่าวเกษตร ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรได้ให้ความเห็นว่าในปัจจุบันมีรายการเกี่ยวกับการเกษตรมากขึ้น ทั้งมีความทันสมัยและให้ความรู้ในทุกขั้นตอนให้เข้าใจได้ง่ายและค่อนข้างละเอียด เกษตรกรสามารถเห็นได้จริงจากจอโทรทัศน์ ซึ่งมีในช่วงเย็นและหัวค่ำ เกษตรกรที่เสร็จจากการส่งนมแล้วก็สามารถชมได้สะดวก ดังนั้นการรณรงค์ให้ความรู้ต่าง ๆ แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมโดยใช้สื่อโทรทัศน์ควรเลือกช่วงเวลาตั้งแต่หัวค่ำเป็นต้นไปจึงจะเหมาะสมที่สุด กฤติพล (2536) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการและปัญหาของเกษตรกรในการรับรู้ข่าวสารการเกษตรจากวิทยุโทรทัศน์ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาในการรับรู้ข่าวสารการเกษตรจากวิทยุโทรทัศน์ พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ เป็นเรื่องที่คุ้นเคย ดูแล้วดูเลยจำไม่ได้ และเนื้อหาของรายการเป็นเทคโนโลยีด้านวิชาการขั้นสูงไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ส่วนเกษตรกรร้อยละ 18.8 ชมละคร เกษตรกรร้อยละ 8.7 รับชมรายการเพลง เกษตรกรร้อยละ 4.3 ชมรายการเกมโชว์ และเกษตรกรร้อยละ 2.9 รับชมรายการกีฬา

ตารางที่ 16 จำนวนครั้งของการดูโทรทัศน์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

การดู โทรทัศน์ (ครั้ง/เดือน)	อำเภอ					
	แม่ริม	แม่แตง	ดอยสะเก็ด	สันป่าตอง	สารภี	รวม
	N=16	N=10	N=14	N=11	N=18	N=69
1-10	1(6.3)	1(10.0)	1(7.1)	-	1(5.5)	4(5.8)
11-20	-	-	-	-	-	-
21-30	15(93.7)	9(90.0)	13(92.9)	11(100)	17(94.5)	65(94.2)
รวม	16(100)	10(100)	14	11(100)	18(100)	69(100)

อำเภอแม่ริม	จำนวนเฉลี่ย 28.8 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.00
อำเภอแม่แตง	จำนวนเฉลี่ย 28.0 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.32
อำเภอดอยสะเก็ด	จำนวนเฉลี่ย 27.0 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.00
อำเภอสันป่าตอง	จำนวนเฉลี่ย 30 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0
อำเภอสารภี	จำนวนเฉลี่ย 30 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0
รวม	จำนวนเฉลี่ย 28.9 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.92

17. สถานีโทรทัศน์ที่เกษตรกรนิยมชม

สถานีโทรทัศน์ที่เกษตรกรนิยมชมร้อยละ 66.7 นิยมชมโทรทัศน์ช่อง 7 รองลงมาร้อยละ 42.0 คือช่อง 3 ในอำเภอดอยสะเก็ดไม่มีผู้นิยมชมโทรทัศน์ช่อง 11 ในขณะที่อำเภอสันป่าตองไม่มีผู้นิยมชมโทรทัศน์ช่อง 5 และช่อง 11 ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าอาจเนื่องมาจากสัญญาณภาพรับได้ไม่ชัดเจน หรือรายการอาจไม่ตรงกับความสนใจกับบุคคลในพื้นที่

ตารางที่ 17 สถานีโทรทัศน์ที่เกษตรกรนิยมชม

สถานีโทรทัศน์	อำเภอ					รวม N=16
	แม่ริม N=16	แม่แตง N=10	ดอยสะเก็ด N=14	สันป่าตอง N=14	สารภี N=18	
ช่อง 3	8(50.0)	2(20.0)	3(21.4)	6(54.5)	10(55.6)	29(42.0)
ช่อง 5	5(31.3)	5(50.0)	2(14.3)	-	5(27.8)	17(24.6)
ช่อง 7	11(68.8)	5(50.0)	9(64.3)	6(54.5)	15(83.3)	46(66.7)
ช่อง 9	9(56.3)	5(50.0)	4(28.6)	1(9.1)	1(5.6)	20(29.0)
ช่อง 11	7(43.8)	3(30.0)	-	-	2(11.1)	12(17.4)
ช่อง ITV	1(6.3)	1(10.0)	5(35.7)	7(63.6)	5(27.8)	19(27.5)

18. พฤติกรรมการรับสื่อหนังสือพิมพ์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

จากผลการวิเคราะห์พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ได้รับสื่อหนังสือพิมพ์ คือ ร้อยละ 78.3 และในอำเภอแม่แตงสูงถึงร้อยละ 90.0 ซึ่งสูงกว่าทุกอำเภอ เกษตรกรส่วนใหญ่ นิยมอ่านหนังสือพิมพ์ ดังนั้นในการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมควรคำนึงถึงสื่อหนังสือพิมพ์ ควรเพิ่มให้มากขึ้น ทั้งนี้เกษตรกรจะได้มีทางเลือกในการได้รับความรู้จากทางหนังสือพิมพ์ เพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย

ตารางที่ 18 พฤติกรรมการรับสื่อหนังสือพิมพ์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

การอ่านหนังสือพิมพ์	อำเภอ					รวม N=16
	แม่ริม N=16	แม่แตง N=10	ดอยสะเก็ด N=14	สันป่าตอง N=14	สารภี N=18	
ไม่อ่าน	2(12.5)	1(10.0)	3(21.4)	3(27.3)	6(33.3)	15(21.7)
อ่าน	14(87.5)	9(90.0)	11(78.6)	8(72.7)	12(66.7)	54(78.3)
รวม	16(100)	10(100)	14(100)	11(100)	18(100)	69(100)

19.จำนวนครั้งในการอ่านหนังสือพิมพ์ของเกษตรกรที่เลี้ยงโคนม

จากผลการวิเคราะห์พบว่าเกษตรกรร้อยละ 21.7 ไม่ได้รับสื่อหนังสือพิมพ์ เกษตรกรร้อยละ 42.2 ได้รับสื่อ 21-30 ครั้งในรอบ 1 เดือน แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีความสนใจในข่าวสารดังนั้นการให้ความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม ควรให้ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ด้วยเพื่อให้เกษตรกรได้มีความรู้และความเข้าใจมากขึ้น

ตารางที่ 19 จำนวนครั้งในการอ่านหนังสือพิมพ์ของเกษตรกรที่เลี้ยงโคนม

การอ่านหนังสือพิมพ์ (ครั้ง/เดือน)	อำเภอ					
	แม่ริม	แม่แตง	ดอยสะเก็ด	สันป่าตอง	สารภี	รวม
	N=16	N=10	N=14	N=11	N=18	N=69
ไม่อ่าน	2(12.5)	1(10.0)	3(21.4)	3(27.3)	6(33.3)	15(21.7)
1-10	2(12.5)	6(60.0)	4(28.6)	3(27.3)	5(27.9)	20(28.9)
11-20	-	-	1(7.1)	2(18.1)	2(11.1)	5(7.2)
21-30	12(75.0)	3(30.0)	6(42.9)	3(27.3)	5(27.9)	29(42.2)
รวม	16(100)	10(100)	14(100)	11(100)	18(100)	69(100)

อำเภอแม่ริม	จำนวนเฉลี่ย 23.4 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.04
อำเภอแม่แตง	จำนวนเฉลี่ย 9.8 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11.38
อำเภอดอยสะเก็ด	จำนวนเฉลี่ย 11.8 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 14.14
อำเภอสันป่าตอง	จำนวนเฉลี่ย 13.4 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 13.86
อำเภอสารภี	จำนวนเฉลี่ย 11.1 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.56
รวม	จำนวนเฉลี่ย 13.9 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 13.34

20.การอ่านข่าวเกษตรของเกษตรกร

จากผลการวิเคราะห์พบว่าเกษตรกรร้อยละ 58.0 นิยมอ่านข่าวเกษตร ซึ่งในอำเภอแม่ริมสูงที่สุดร้อยละ 87.5 ดังนั้นการให้ความรู้หรือการส่งเสริมเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมทางสื่อหนังสือพิมพ์น่าจะเป็นอีกโอกาสหนึ่งที่จะประสบความสำเร็จได้ ส่วนข่าวการเมืองพบว่ามีเกษตรกรร้อยละ 20.3 นิยมอ่าน เกษตรกรร้อยละ 10.1 นิยมอ่านข่าวกีฬา และเกษตรกรร้อยละ 5.8 นิยมอ่านข่าวบันเทิง

ตารางที่ 20 การอ่านข่าวเกษตรของเกษตรกร

การอ่านหนังสือ พิมพ์	อำเภอ					รวม N=16
	แม่ริม N=16	แม่แตง N=10	ดอยสะเก็ด N=14	สันป่าตอง N=14	สารภี N=18	
อ่านข่าวเกษตร	14(87.5)	7(70.0)	5(35.7)	8(72.7)	3(33.3)	40(58.0)
ข่าวการเมือง	2(12.5)	3(30.0)	1(7.1)	3(27.8)	5(27.8)	14(20.3)
ข่าวกีฬา	1(6.3)	-	2(14.3)	-	4(22.2)	7(10.1)
ข่าวบันเทิง	1(6.3)	-	-	-	3(16.7)	4(5.8)

21. รายชื่อหนังสือพิมพ์ที่เกษตรกรนิยมอ่าน

จากผลการวิเคราะห์ที่แสดงดังตารางที่ 21 พบว่าหนังสือพิมพ์ที่เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมอ่านร้อยละ 69.6 นิยมอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ รองลงมาคือเดลินิวส์ ร้อยละ 33.3 โดยในอำเภอดอยสะเก็ดอ่านเพียง 2 ฉบับเท่านั้นคือ ไทยรัฐและเดลินิวส์ จากการไปสัมภาษณ์เกษตรกร ส่วนใหญ่แล้วเกษตรกรไม่ได้ซื้อหนังสือพิมพ์มาอ่านเอง แต่มักจะไปอ่านตามที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ศูนย์รับน้ำนม เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถเลือกอ่านได้ มีอะไรก็อ่านเพื่อรอเวลาส่งนม และถ้ามีคนมากก็ไม่ได้อ่านในวันและเวลานั้น ๆ และบางวันไม่ได้ไปส่งนมด้วยตนเองก็ไม่ได้อ่าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนต์ชัย (2527) พบว่าประชาชนทั่วไปให้ความนิยมอ่านหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับ คือ ไทยรัฐและเดลินิวส์ แล้ว นักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยก็ให้ความสนใจอ่านด้วยเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 21 รายชื่อหนังสือพิมพ์ที่เกษตรกรนิยมอ่าน

หนังสือพิมพ์	อำเภอ					รวม
	แม่ริม	แม่แตง	ดอยสะเก็ด	สันป่าตอง	สารภี	
	N=16	N=10	N=14	N=14	N=18	N=16
ไทยรัฐ	13(81.3)	5(50.0)	11(78.6)	8(78.6)	11(61.1)	48(69.6)
เดลินิวส์	7(43.8)	3(30.0)	7(50.0)	3(27.3)	3(16.7)	26(33.3)
ข่าวสด	-	4(40.0)	-	-	2(11.1)	6(8.7)
มติชน	3(18.8)	-	-	1(9.1)	1(5.6)	5(7.2)
เชียงใหม่นิวส์	-	2(20.0)	-	1(9.1)	-	3(4.3)

22.บุคคลที่เกษตรกรปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องโคนม

จากผลการวิเคราะห์ที่แสดงดังตารางที่ 22 แสดงถึงบุคคลที่เกษตรกรปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องโคนมมากที่สุด คือเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ของรัฐร้อยละ 91.3 ดังนั้นการให้ความรู้ ข่าวสารต่าง ๆ ผ่านทางเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อาจมีโอกาสประสบความสำเร็จสูง เนื่องจากเกษตรกรค่อนข้างมีความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ต้องเข้าไปปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผสมเทียม การฉีดวัคซีน ฯลฯ กับเกษตรกรอยู่เป็นประจำ ทำให้เกษตรกรคุ้นเคย และสามารถปรึกษาต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม รองลงมาคือเพื่อนบ้านร้อยละ 65.2 เพราะว่าเกษตรกรต้องพบปะกันเป็นประจำ อาจเดินไปหากันที่บ้าน ถ้าบ้านไม่ไกลกันมาก และต้องเจอกันที่ส่งน้ำนม ก็ได้พบปะพูดคุยกันเป็นประจำ เนื่องจากทำอาชีพเดียวกันเลยปรึกษาพูดคุยปัญหาที่พบ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มผลผลิตของเกษตรกรเอง

ตารางที่ 22 บุคคลที่เกษตรกรปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องโคนม

แหล่ง/บุคคล	อำเภอ					
	แม่ริม	แม่แตง	ดอยสะเก็ด	สันป่าตอง	สารภี	รวม
	N=16	N=10	N=14	N=11	N=18	N=69
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ของรัฐ	13(81.3)	9(90.0)	14(100)	11(100)	16(88.9)	63(91.3)
ตัวแทนจากบริษัทเอกชน	6(37.5)	2(20.0)	6(42.9)	2(18.2)	11(61.1)	27(39.1)
อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน	3(18.8)	3(30.0)	2(14.3)	-	5(27.8)	13(18.8)
นักวิชาการ	-	2(20.0)	7(50.0)	4(36.4)	4(22.2)	17(24.3)
เพื่อนบ้าน	9(56.3)	6(60.0)	11(78.6)	10(90.9)	9(50.0)	45(65.2)

* เกษตรกรไปปรึกษามากกว่าแหล่ง/บุคคล

23.ความถี่ของการได้รับคำปรึกษาหารือจากบุคคลต่าง ๆ

จากผลการวิเคราะห์ที่แสดงดังตารางที่ 23 จะเห็นได้ว่าอำเภอแม่แตงมีค่าเฉลี่ยการได้รับคำปรึกษาสูงสุดเท่ากับ 12.9 ครั้งในรอบ 1 เดือน รองลงมาคือ อำเภอสารภี สันป่าตอง และดอยสะเก็ด คือ 11.9 8.5 8.2 ครั้ง ซึ่งใกล้เคียงกันแต่ในอำเภอดอยสะเก็ดมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 4.5 ครั้ง จำนวนครั้งในการได้รับคำปรึกษาค่อนข้างแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรในแต่ละอำเภอมีพฤติกรรมในการปรึกษาหารือแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะโอกาสที่ได้รับการปรึกษาพบปะกับบุคคลต่าง ๆ ของเกษตรกรนั้นแตกต่างกัน ถ้าเกษตรกรพบปะกับบุคคลมากก็จะได้รับคำปรึกษามากเช่นกัน

ตารางที่ 23 ความถี่ของการได้รับคำปรึกษาหารือจากบุคคลต่าง ๆ

การรับคำปรึกษา (ครั้ง/เดือน)	อำเภอ					รวม N=69
	แม่ริม N=16	แม่แตง N=10	ดอยสะเก็ด N=14	สันป่าตอง N=11	สารภี N=18	
0	-	-	-	-	-	-
1-10	12(75.0)	8(80.1)	12(85.8)	9(81.8)	9(50.0)	50(72.5)
11-20	2(12.5)	1(10.0)	1(7.1)	1(9.1)	4(22.2)	9(13.0)
21-30	2(12.5)	1(10.0)	1(7.1)	1(9.1)	5(27.8)	10(14.5)
รวม	16(100)	10(100)	14(100)	11(100)	18(100)	69(100)

อำเภอแม่ริม	จำนวนเฉลี่ย 4.5 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.89
อำเภอแม่แตง	จำนวนเฉลี่ย 12.9 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 27.35
อำเภอดอยสะเก็ด	จำนวนเฉลี่ย 8.2 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.78
อำเภอสันป่าตอง	จำนวนเฉลี่ย 8.5 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 23.43
อำเภอสารภี	จำนวนเฉลี่ย 11.9 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.03
รวม	จำนวนเฉลี่ย 10.7 ครั้ง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 15.19

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และการปฏิบัติ

24.ความรู้ในการเลี้ยงโคนมเรียงตามลำดับคะแนน ที่ตอบถูกมากที่สุด 5 อันดับ

จากผลการวิเคราะห์ที่แสดงดังตารางที่ 24 พบว่าความรู้ที่เกษตรกรตอบถูกคือมากที่สุดคือ เรื่องการแบ่งประเภทของอาหารโค ร้อยละ 100 และรองลงมาคือคุณภาพของหญ้าและการผสม โคนมร้อยละ 98.6 และเรื่องของการผสมโคสาว การจัดการโคนม และการฉีดวัคซีนที่มีคะแนน รองลงมา จะสังเกตได้ว่าความรู้นี้เป็นความรู้ที่เกษตรกรได้รับการบริการจากเจ้าหน้าที่อยู่เป็นประจำ เกษตรกรจึงได้มีความรู้ในเรื่องเหล่านี้ดี

ตารางที่ 24 ความรู้ในการเลี้ยงโคนมเรียงตามลำดับคะแนน ที่ตอบถูกมากที่สุด 5 อันดับจาก 20 ข้อ

ความรู้	จำนวน	ร้อยละ
- การแบ่งประเภทของอาหารโค	69	100
- การให้อาหารชั้นเมื่อหญ้ามีคุณภาพต่ำ	68	98.6
- การผสมโคหลังคลอด	68	98.6
- อายุที่เหมาะสมในการผสมโคสาวครั้งแรก	67	97.1
- การแยกโคเมื่อโคเป็นโรคระบาด	67	97.1

25. ความรู้ในการเลี้ยงโคนมเรียงตามลำดับคะแนน ที่ตอบผิดมากที่สุด 5 อันดับ

จากผลการวิเคราะห์ที่แสดงดังตารางที่ 25 พบว่าความรู้ที่เกษตรกรตอบผิดมากถึงร้อยละ 92.8 คือปริมาณการให้อาหารหยาบแห้งที่เหมาะสม รองลงมาร้อยละ 85.5คือการให้ปริมาณอาหารหยาบสดที่เหมาะสมและปริมาณน้ำสะอาดที่โคต้องการในแต่ละวัน ร้อยละ 72.4 คือการกักโคก่อนนำเข้าฝูง ร้อยละ 57.9 คือการให้อาหารชั้นแก่แม่โคใกล้คลอด ดังนั้นการให้ความรู้ และการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมควรเน้นให้เกษตรกรมีความรู้ทางด้าน การให้อาหารหยาบให้มากขึ้น เพราะอาหารหยาบเป็นอาหารสำคัญสำหรับโค และต่อการเพิ่มปริมาณของน้ำนม และคุณภาพของน้ำนม ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ปริมาณน้ำสะอาดที่โคต้องการ ก็มีผลสำคัญต่อการสร้างน้ำนมของโคเช่นเดียวกัน ซึ่งเกษตรกรควรได้รับความรู้เพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ที่ยังมีความรู้ไม่ค่อยถูกต้องข้างต้น

ตารางที่ 25 ความรู้ในการเลี้ยงโคนมเรียงตามลำดับคะแนน ที่ตอบผิดมากที่สุด 5 อันดับจาก 20 ข้อ

ความรู้	จำนวน	ร้อยละ
- ปริมาณการให้อาหารหยาบแห้งที่เหมาะสม	64	92.8
- ปริมาณการให้อาหารหยาบสดที่เหมาะสม	59	85.5
- ปริมาณน้ำสะอาดที่โคต้องการ	59	85.5
- การกักโคก่อนนำเข้ามารวมในฝูง	52	72.4
- การให้อาหารชั้นแก่แม่โคใกล้คลอด	40	57.9

26.คะแนนเฉลี่ยความรู้

จากผลการวิเคราะห์ที่แสดงดังตารางที่ 26 แสดงให้เห็นว่าคะแนนความรู้เฉลี่ยในอำเภอแม่แตง สูงที่สุดคือ 14.90 คะแนน แต่ในอำเภออื่น ๆ ก็ใกล้เคียงกันมาก รองลงมาคือ อำเภอสารภี 13.17 คะแนน อำเภอดอยสะเก็ด 12.78 คะแนน อำเภอแมริม 12.68 คะแนน และ อำเภอสันป่าตอง 12.00 คะแนน อาจเป็นไปได้ว่าเกษตรกรในทุกอำเภอไม่มีความแตกต่างกันของความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม

ตารางที่ 26 คะแนนเฉลี่ยความรู้ (เต็ม 20)

อำเภอ	แมริม	แม่แตง	ดอยสะเก็ด	สันป่าตอง	สารภี	รวม
ต่ำสุด	10.0	12.0	8.0	9.0	10.0	8.0
สูงสุด	14.0	18.0	16.0	17.0	16.0	18.0
เฉลี่ย	12.65	14.90	12.78	12.00	13.17	13.03
SD	1.36	2.13	2.49	2.37	1.34	2.05

27.การปฏิบัติในการเลี้ยงโคนมที่เกษตรกรปฏิบัติตามคำแนะนำมากที่สุด 5 ข้อ

จากผลการวิเคราะห์ที่แสดงดังตารางที่ 27 แสดงว่าการปฏิบัติที่เกษตรกรปฏิบัติถูกต้องมากที่สุดคือการทำวัคซีนคือร้อยละ 98.6 การเสริมแร่ธาตุให้โครองลงมา ร้อยละ 97.1 การถ่ายพยาธิ ร้อยละ 92.8 การทำความสะอาดคอกโค ร้อยละ 91.3 และการตรวจน้ำนมก่อนรีด ร้อยละ 89.9 ซึ่งในการปฏิบัตินี้เป็นสิ่งที่เกษตรกรปฏิบัติอยู่เป็นประจำและปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งเป็นผลดีกับสุขภาพของตัวโค และคุณภาพและปริมาณของน้ำนม

ตารางที่ 27 การปฏิบัติในการเลี้ยงโคนมที่เกษตรกรปฏิบัติได้ถูกต้องมากที่สุด 5 ข้อจาก 20 ข้อ

การปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
การทำวัคซีนซ้ำทุก 6 เดือน	68	98.6
การเสริมแร่ธาตุให้โคสม่ำเสมอ	67	97.1
การถ่ายพยาธิซ้ำทุก 6 เดือน	64	92.8
การทำความสะอาดตัวโคก่อนรีดนม	63	91.3
การตรวจลักษณะน้ำนมก่อนรีดนม	62	89.9

28.การปฏิบัติในการเลี้ยงโคนมที่เกษตรกรไม่ทำตามที่แนะนำจำนวนมาก 4 ลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ที่แสดงดังตารางที่ 28 พบว่าการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องของเกษตรกรร้อยละ 44.9 คือการทำบันทึกบัญชีฟาร์ม รองลงมาร้อยละ 15.8 คือการตรวจอาหาร การเป็นเด็นม อักเสบร้อยละ 13.0 และการล้างคอกร้อยละ 10.1

ตารางที่ 28 การปฏิบัติในการเลี้ยงโคนมที่เกษตรกรปฏิบัติได้ไม่ถูกต้องมากที่สุด 4 ข้อ

การปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
การทำบัญชีฟาร์ม	31	44.9
การตรวจสภาพอาหารขึ้น	11	15.8
อาการเป็นโรคเต้านมอักเสบที่ผู้เลี้ยงระบุว่า	9	13.0
การล้างทำความสะอาดคอก	7	10.1

29.คะแนนเฉลี่ยในการปฏิบัติ

คะแนนเฉลี่ยในการปฏิบัติของเกษตรกรที่เลี้ยงโคนมในทุกอำเภอคือ 7.93 คะแนน ซึ่งใกล้เคียงกัน และมีคะแนนที่ค่อนข้างสูง การปฏิบัติในการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในทุกอำเภอค่อนข้างที่จะถูกต้องในเกือบทุกอำเภอ ยกเว้นคะแนนเฉลี่ยต่ำที่อำเภอดอยสะเก็ดและสารภี

ตารางที่ 29 คะแนนเฉลี่ยในการปฏิบัติ (เต็ม 9)

อำเภอ	แม่ริม	แม่แตง	คอยสะเก็ด	สันป่าตอง	สารภี	รวม
ต่ำสุด	6.0	7.0	5.0	7.0	5.0	6.0
สูงสุด	9.0	9.0	9.0	9.0	9.0	9.0
เฉลี่ย	8.37	8.20	8.07	8.00	7.22	7.93
SD	1.02	0.63	1.14	0.63	1.00	1.02

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับ ความรู้ และการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนม

การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับความรู้ และการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนม โดยใช้ T-test และ Pearson Product Moment Correlation พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

30.ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับความรู้ในการเลี้ยงโคนม

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับความรู้ในการเลี้ยงโคนมพบว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการเลี้ยงโคนมของเกษตรกร

ตารางที่ 30 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับความถี่ในการเลี้ยงโคนม

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
เอกสารแผ่นพับ	0.099	NS
หนังสือพิมพ์	-0.063	NS
นิตยสารการปศุสัตว์	0.227	NS
วิทยุ	-0.197	NS
โทรทัศน์	-0.143	NS
หอกระจายข่าว	-0.186	NS
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	-0.021	NS
หน่วยงานเอกชน	0.178	NS
อาสาสมัคร	0.084	NS
นักวิชาการ	0.124	NS
เพื่อนบ้าน	-0.154	NS

NS = ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ยอมรับได้

31. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการปฏิบัติของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนมพบว่า ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนมคือ นิตยสารการปศุสัตว์ และตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ในทางลบกับการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนมคือ โทรทัศน์

สามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ดังนี้คือ

1. นิตยสารการปศุสัตว์กับการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.247 หมายความว่า การอ่านนิตยสารการปศุสัตว์มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับน้อยกับการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนม นั่นคือเกษตรกรที่อ่านนิตยสารการปศุสัตว์มากกว่าจะมีการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนมที่ถูกต้องกว่าเกษตรกรที่ได้่านนิตยสาร การปศุสัตว์น้อยกว่า

2. โทรทัศน์กับการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.326 หมายความว่า การดูโทรทัศน์มีความสัมพันธ์แบบผกผัน(ในทางลบ)ในระดับน้อยกับการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนม นั่นคือเกษตรกรที่ได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์น้อยกว่าจะมีการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนมที่ถูกต้องมากกว่าเกษตรกรที่ดูโทรทัศน์

ตารางที่ 31 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการปฏิบัติของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
เอกสารแผ่นพับ	0.163	NS
นิตยสารการปศุสัตว์	0.247	0.05
วิทยุ	-0.203	NS
โทรทัศน์	-0.326	0.01
หอกกระจายข่าว	-0.028	NS
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	0.029	NS
หน่วยงานเอกชน	-0.001	NS
อาสาสมัคร	-0.039	NS
นักวิชาการ	0.740	NS
เพื่อนบ้าน	-0.022	NS

NS = ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ยอมรับได้

32. ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับข่าวเกษตรกับความรู้ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

การอ่านข่าวหนังสือพิมพ์กับความรู้ในการเลี้ยงโคนมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.301 หมายความว่า การอ่านข่าวเกษตรจากหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้ในการเลี้ยงโคนม นั่นคือเกษตรกรที่อ่านข่าวเกษตรจากหนังสือพิมพ์มากกว่าจะมีความรู้ในการเลี้ยงโคนมสูงกว่าเกษตรกรที่อ่านข่าวหนังสือพิมพ์น้อยกว่า

ตารางที่ 32 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับข่าวเกษตรกับความรู้ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
การอ่านข่าวเกษตรจากหนังสือพิมพ์	0.301*
การฟังข่าวเกษตรจากวิทยุ	-0.030
การดูข่าวเกษตรจากโทรทัศน์	0.040

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

33. ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับข่าวเกษตรกับการปฏิบัติของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

การอ่านข่าวเกษตรจากหนังสือพิมพ์กับการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.316 หมายความว่า การอ่านข่าวเกษตรจากหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนม นั่นคือเกษตรกรที่มีการอ่านข่าวเกษตรจากหนังสือพิมพ์มากกว่าจะมีการปฏิบัติในการเลี้ยงโคนมที่ถูกต้องมากกว่าเกษตรกรที่อ่านข่าวเกษตรจากหนังสือพิมพ์น้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิต (2535) พบว่าสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติ ให้เกิดผลมากที่สุด อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ มีปัญหาเรื่องการอ่าน และการทำความเข้าใจในข่าวสาร ดังนั้น การเผยแพร่ข่าวสารทางสื่อพิมพ์ ควรใช้ภาษาที่ง่าย กระชับ สื่อความหมายชัดเจน ไม่คลุมเครือ และที่สำคัญ ควรเป็นเรื่องที่เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจ และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพของเขาด้วย

ตารางที่ 33 ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับข่าวเกษตรกับการปฏิบัติของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

ตัวแปรอิสระ	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
การอ่านข่าวเกษตรจากหนังสือพิมพ์	0.316**
การฟังข่าวเกษตรจากวิทยุ	0.077
การชมข่าวเกษตรจากโทรทัศน์	0.162

** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01